

همایش علمی مطالعات حقوقی، علوم قضایی و پژوهش های اجتماعی

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((باهمکاری و حمایت معنوی دانشگاه رهنورد (استان بلخ، کشور افغانستان) - جهاد دانشگاهی استان تهران))

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی شماره مجوز: ۷۸۸۶۴-۱۳۳۰/۱۵۲۱
تاریخ برگزاری همایش: ۱۳ خرداد ۱۴۰۰ شماره مقاله: ۱۹/۵۷۴۴ رده بندی کنگره: الف ۷۸۸۵۵/۹۰۳

گفتمان سیاست جنایی در رمان "بینوایان"

سلامه ابوالحسنی^۱

گروه حقوق جزا و جرم شناسی، واحد رامهرمز، دانشگاه آزاد اسلامی، رامهرمز، ایران

کوثر رفیعی پور^۲

دانشجوی دوره ی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

چکیده

"بینوایان" برجسته ترین اثر ویکتور هوگو است؛ در سال ۱۸۶۲ منتشر شده است. هوگو با نگرشی متفاوت عملکرد نادرست قدرت حاکم و انحرافات ثانوی را در این رمان به تصویر کشیده است. وی سیمای سیاست جنایی را در رمانی به سبک رمانتیسیم و توسط چهارگروه دلدادگان، بزهکاران، مطرودین جامعه پیش چشم نهاده است. با تمرکز بر نهادهای عدالت کیفری به تشریح فضای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی حاکم بر سده نوزدهم پرداخته است. هر فصل این رمان نشان از این دارد که آدمی در فرآیند فشارهای ساختاری ناشی از جامعه و فرآیند برجسب زنی و ساختار معیوب سیاست جنایی به بزهکاری روی می آورند. ویکتور هوگو با خلق شخصیت هایی چون بازرس ژاور (نماد قانون) و اسقف میرل (نماد بخشش) به جدال بین قانون و اخلاق پرداخته که شریعت و داوروی آن هرگز انسان را رها نمی سازد. خودکشی بازرس ژاور مخاطب را به این باور می رساند که هرگاه قانون در تغییر بزهکار ناتوان بماند، بهتر است فرصتی به بخشش بدهد تا شاید

^۱ نویسنده مسئول

^۲ rafiepursara@gmail.com

موفق‌تر عمل کند. با تحلیل اثر مذکور و دیگر آثار ادبی، امید است این باور پدید آید که رویکرد جرم‌شناسی به جرم، با خوانش ادبیاتی می‌تواند راهکاری برای توسعه علوم باشد و بر رویه‌های قضایی نیز تأثیر بگذارد و سیاست جنایی با تکیه بر فرهنگ داستان جان تازه‌ای بگیرد. بعید نیست در آینده نزدیک، ادبیات داستانی منبعی برای آگاه‌سازی سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران برای اصلاح امور تلقی شود.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، سیاست جنایی، مدل توتالیتیر، ادبیات جنایی، بزه دیدگی، سیاست کیفری مدارا

مقدمه

"بینوایان" اثر ویکتور ماری هوگو (۲۶ فوریه ۱۸۰۲ - ۲۲ مه ۱۸۸۵) شاعر، داستان‌نویس و نمایشنامه‌نویس پیرو سبک رمانتیسم فرانسوی بود. او یکی از بهترین نویسندگان و پایه‌گذار ادبیات رمانتیک فرانسه است. آثار او به بسیاری از اندیشه‌های سیاسی و هنری رایج، در زمان خویش اشاره کرده و بازگوینده تاریخ معاصر فرانسه می‌باشد. از برجسته‌ترین آثار او می‌توان بینوایان، گوژپشت نتردام و مردی که می‌خندد را نام برد. هوگو از هیچ فعالیت بشردوستانه‌ای چشم‌پوشی نمی‌کرد. بسیاری از نوشته‌های او، از جمله تلاش ژان والژان در "بینوایان" برای آزادی از زندان، با نگاه عمیقی به سیاست، فقر، عدالت و فلسفه‌ی اخلاق گره خورده‌اند. هوگو یک فعال حقوق بشر تمام عیار بود. سال ۱۸۴۸ بعد از وقوع انقلاب فرانسه، نماینده‌ی مردم شد و مقام بالایی را در دولت فرانسه به دست آورد. او علیه اعدام و بی‌عدالتی اجتماعی سخنرانی کرد و بعدها در مجمع قانون‌گذاری و مجمع وابسته به قانون اساسی انتخاب شد. آن‌طور که خودش می‌گوید، طرفدار سه اصل اساسی بوده است: «قاعده در سبک، دقت در تفکر و تصمیم‌گیری در زندگی» او در هر چیزی که می‌نوشت، بخشی از وجود خود را به‌نمایش می‌گذاشت. انزجار او از شیوه‌ی برخورد با فقرا، شرایط زندان و فساد نظام قضایی فرانسه را به‌وضوح می‌توان در "بینوایان" دید. هوگو همواره به سه اصل اساسی خود وفادار ماند. سبکی قاعده‌مند تنظیم کرد، تفکراتش را با دقت